Средба со сликарот Петар Лубарда

КОСМОСОТ–НАЈНОВА ТВОРЕЧКА ПРЕОКУПАЦИЈА

Белград, септември „Последниве години сум преокупиран од темата за човечките стремежи кон светлината и космосот воопшто. Оваа тема доминира во современиот свет, и тоа пошироко отколку што би можело да се претпостави, почнувајќи од селенитите, кои во детската, фантазија овозможуваат еден свет од сказните — па се до космонаутите и гениите на современата наука, кои зачекориле во реално.“ — изјави сликарот Петар Лубарда по повод завршувањето на своето најново дело „Пат во космосот“, кое се наоѓа во свечените простории на зградата на Сојузниот извршен совет во Нов Белград.

Повод за нашиот разговор со Лубарда, воден во неговото ателје на Топчидерско Брдо, беше ова најново негово дело. Овој разговор беше поврзан со неговото поранешно творештво и со повеќе други проблеми од областа на ликовната уметност.

Искажување на минатото со современиот ликовен израз

Точно е тоа дека наградите и признанијата секогаш не сведочат за големината и значењето на уметникот. Понекогаш тие се израз на моментални состојби, и естетски превирања. Но, признанијата што доаѓаат постојано, во еден подолг временски период стануват неразделен дел од личноста на еден уметник. Таков е случајот со Петар Лубарда. Тој ја добива „Ран при во 1937“ на Меѓународната изложба во Париз; „Гран при 1940“ во Хаг; „Првата државна награда“ на владата на ФНРЈ во 1948 година; „Големата награда 1953“ на Биеналето во Сао Паоло, „Големата награда 1958“ на Биеналето во Токио и други.

Во југословенската современа уметност појавата на повеќе дела од сликарот Лубарда означуваат новина. Појавата на неговите историски композиции „Битката на Вучендол“ и „Косовската битка“ остануваат како единствени примери во нашата современа уметност по начинот и силата на ликовното искажување. Последната монументална композиција на ѕидот од свечената сала на Извршниот совет на НР Србија не претставува само евокација на еден историски момент, а уште помалку негова илустрација. „Косовската битка“ не е судрување меѓу крстот и полумесечината. Таа се оценува како симбол на едно бурно минато, кој ги надминува временските граници и националните рамки. „Косовската битка“ е симбол што потсетува на ужасите и предупредува на бесмисленоста на сите изминати и денешни војувања.

„Мислам да имам наклоност кон епската широчина. Не мислам на типична класика. Кога споменувам епско, мислам на некој нов вид хоризонти — вели Лубарда зборувајќи за своите дела со историска тематика.

— Во вашето поранешно творештво, како што е композицијата „Косовска битка“, најарно се чувствува минатото кое го третирате низ современ ликовен израз. Како тоа го објаснувате?

„Темата не е решавачка работа, — ни рече Лубарда. Ако е нешто решавачко тоа е еден вид драма. А таа драма секогаш е драма, без оглед дали била, постои сега или пак ќе биде“.

„Тоа беше мојот почеток — ни рече понатаму Лубарда — да излезам од рамките на убаво одглеаното сликарство. А тоа значи и еден преоден период. Пред сѐ, барав еден психолошки мит. Косово не е психолошки мит. Косово не е само историја. Во нашата свест тоа е еден настан што се претопува во мит и ни стана мошне близок“.

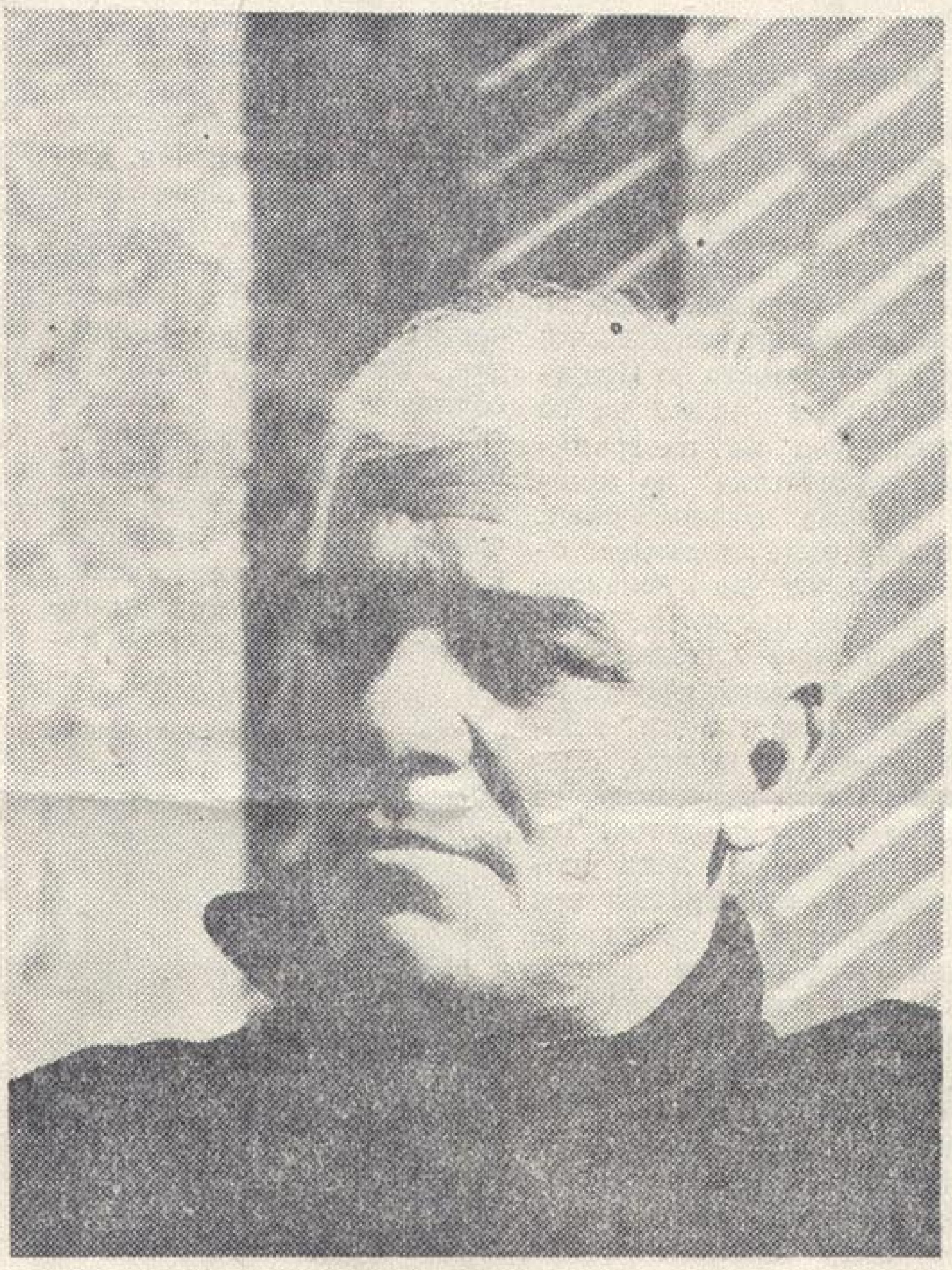

Петар Лубарда

„Во тоа време — раскажува уметникот — извесни работи, кои денес излегоа на видело, беа длабоко скривени во мене. А додека една мисла се формира и стане почетна точка на една работа, очигледно, е потребно доста време. Мсето воспитување во ликовната уметност не беше само да се почне сликање со помошта на некоја скала. За мене не постои сликарство без претстава. Секогаш гледам конкретно, бидејќи и уметноста е нешто конкретно.“

Оптимизам спрема младата генерација

— За време на вашиот престој во Париз на ликовната сцена се наоѓаа многу правци на модерната уметност. Како ќе објасните што не се збунивте во ваквата средина?

„Како младич имав една мисла — одговори Лубарда. — Таа мисла гласеше: „Прво да се види, а потоа — што е најосновното — треба секогаш да се дознае што се наоѓа зад кората.“ Несомнено, многу видов и ми се допаѓаше. Но, примарно е тоа; ја барав сржта зашто една работа е ваква или онаква. Не сметам дека е достатно нешто да се допаѓа или не. Сметам дека пред сѐ треба да се сознае. Тоа е и денес мое основно настојување.

— Дали за време на вашиот студиски престој во Париз можете да насочите некои дела што влијаеле врз вашето творештво?

„Влијание! Содржината на овој збор често се злоупотребува. Ако станува за влијанието на кого било, како на пример кај Пикасо, користење на Сезановата сенка, не може да се каже дека е тоа влијание. Тоа е пред сѐ, подавање на рака што е знак за пријателство и помош на тоа пријателство. Тоа е токму она што е и закон на современиот живот. Тоа значи раѓање еден покрај друг.“

— Кој временски период го сметате за решавачки во вашата работа на ликовното поле?

„Тоа обично се вели поради ориентација, како што и многу работи низ историјата се окарактеризирани со едно име. Но, тоа е, всушност, една поврзана нишка.“

— Како го оценувате творештвото на младите во современата југословенска уметност?

„Тешко ја разликувам младата од старата генерација, — рече сликарот Петар Лубарда.

Денес постојат мал број што не умеат да сликаат. Ликовната уметност се одледува кај најмладите од најраното детство. Се внимава на тоа децата да цртаат и сликаат в училиште. Кај младите постои тарба, а од друга страна — и желба да им се развие смисла за ликовната уметност. Тоа е несомнено една извонредно добра појава.

Меѓу младите генерации несспорно, има мошне талентирани луѓе. Она што лично го сметаат за талент преставува само една предиспозиција на човечките работи. Но, да се даде на едно време — не само белег, туку и една далекосежност — тоа значи да се биде креатор.

Лубарда го дава следниов совет за младите:

Кога тие имаат желба и сакаат да се занимаваат со уметноста е достатно само добро да се слика“

Р. КУЗМАНОВСКИ

Скица според која сликарот Лубарда ја изведе композицијата „Пат во Космосот“ во свечените простории на Сојузниот извршен совет во Белград